

Novi svijet

STUDENI 2013.

ZAJEDNO
ZA OBITELJ

PREMA PERIFERIJAMA SVIJETA

| ODGOJ ZA ODGOVORNOST

SADRŽAJ

07

03 RIJEČ ČITATELJIMA

Zajedno ZA obitelj

04 RIJEČ ŽIVOTA

Studeni

05 IZ ŽIVOTA

Lopov sam i oprostio si mi

06 PRVI SVJEDOCI

Fons, slikar jedinstva

07 U ŽARIŠTU

Društvena važnost
spolne komplementarnosti

08 MLADI

Budi most!
Chiara Luce - veliki dar

10

10 SPECIJALNO

Prema periferijama svijeta
Dnevnik iz Sirije

20

18 MEDICINA

Kamo ide medicina?

20 SPORTMEET

Odgoj za odgovornost

22 RAZGOVORI

Radosna ili žalosna vjera
Loši učitelji
Optužen za nasilje

24 OBITELJ

Suputnici na putovanju

27 ZDRAVLJE

GLJIVE – s razlogom
omiljene

Zajedno ZA obitelj

Obitelj je temelj društva, njegova osnovna stanica. Tko želi pokrenuti obnovu društva, ne može to učiniti bez njegove prve stanice.

Obitelj u sebi sadrži neizmjerne vrednote, ljubav u svim nijansama: među supružnicima, između roditelja i djece, između djedova, baka i unuka, stričeva i nećaka, među braćom itd. Kada se te vrednote projiciraju u društvo, mogu ga pretvoriti u veliku obitelj.

Na tim mislima Chiare Lubich nadahnjuju se i oživotvoruju ih brojne obitelji diljem svijeta. Život je često naporan, puno puta i tragičan, rekao je Papa Franjo stotinama tisuća obitelji okupljenih na Trgu sv. Petra 26. i 27. listopada te dodao da je nedostatak ljubavi ono što ih doista optereće. Istaknuo je da su ključne riječi koje nikada ne smiju nedostajati u obitelji: "mogu li" – kako ne bismo bili nametljivi, "hvala" – kako bismo posređovali ljubav i "oprosti" – kako bismo znali oprostiti i svakoga dana započeti iznova.

"Obitelj temeljena na nerazješivom braku, između jednoga muškarca i jedne žene, otvorena životu, pokretač je svijeta i povijesti", potvrdio je nadalje Papa, ali "želimo biti uz supružnike u krizi i rastavljenje". Upravo iz te želje zakazao je sinodu biskupa 2014.-2015. o obitelji, naglasivši da njezin cilj nije redefiniranje bračne i obiteljske teologije, nego prihvatanje i slušanje obitelji i složenosti različitih situacija u kojima žive.

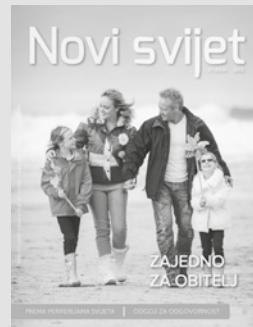
Posljednjih je godina u "naprednom" zapadnom svijetu obitelj pretrpjela velike udarce, sve dotle da se osporava utemeljenost braka na komplementarnosti muškarca i žene te činjenica da djeca trebaju majku i oca.

Vođena građanskom inicijativom *U ime obitelji* bitka za obitelj posljednjih se mjeseci vodi i u Hrvatskoj. Dijelimo uvjerenje Inicijative da bi jasno definiranje braka kao zajednice žene i muškarca u Ustavu RH imalo snažan pozitivan učinak na cijelo društvo. Zato se ne oklijevajmo na skorom referendumu opredijeliti ZA obitelj.

Đina Perkov

Novi svijet

MJESEČNIK POKRETA FOKOLARA
godina XLIX, br. 11 / studeni 2013.

Naslovica:
Obitelj temeljena na braku između jednoga muškarca i jedne žene, otvorena životu, pokretač je svijeta i povijesti

Foto: ©adrianbrown2011

UREDNIŠTVO I UPRAVA

Novi svijet, Franje Račkoga 30, 48260 Križevci,
tel.: (+385) 01 3691 290; fax: (+385) 01 3691 840;
e-mail: novisvijet@novisvijet.net,

IZDAVAČ I NAKLADNIK

Djelo Marijino - Pokret fokolara

GLAVNA UREDNICA

Đina Perkov

UREDNIČKO VIJEĆE

Đina Perkov, Sonja Eterović, Zdenko Horvat

TISAK

FEROPROMS d.o.o., Zagreb.

▶ **Chiara Lubich**

Ovaj je životni program sasvim određen i bitan. Sâm bi bio dovoljan za stvaranje drugačijeg društva – bratskijeg i solidarnijeg. Uzeti je iz opsežnog projekta predloženog kršćanima Male Azije.

U tim je zajednicama postignut mir između Židova i pogana, dvaju do tada podijeljenih naroda koji predstavljaju čovječanstvo.

Jedinstvo koje nam je Krist darovao uvijek treba oživljavati i provoditi u konkretno društveno ponašanje, potpuno nadahnuto uzajamnom ljubavlju. Otud i smjernice kako postaviti naše odnose:

"BUDITE JEDNI DRUGIMA DOBROSTIVI, MILOSRDNI; PRAŠTAJTE JEDNI DRUGIMA KAO ŠTO I BOG U KRISTU NAMA OPROSTI."

Dobrostivost: željeti dobro drugomu. To znači poistovjetiti se s njim, približiti mu se potpuno prazni samih sebe, svojih interesa i ideja, mnogih predrasuda koje nam zamagljuju pogled, da bismo uzeli na sebe njegove terete, njegove

potrebe i patnje, da bismo podijelili njegove radosti.

To znači ući u srce osoba kojima pristupamo, da bismo razumjeli njihov način razmišljanja, njihovu kulturu i tradiciju i na neki ih način učinili svojima; da bismo doista razumjeli što im treba i znali uočiti vrijednosti koje je Bog posijao u srce svake osobe. Jednom riječju: živjeti za onoga tko je uz nas.

Milosrđe: prihvati drugoga onakvoga kakav je, a ne kakvog bismo željeli, tj. s drugačijim karakterom, s našim političkim idejama, s našim vjerskim uvjerenjima i bez onih nedostataka ili navika koje nam tako smetaju. Potrebno je proširiti srce i sposobiti ga da prihvati svakoga u njegovoj različitosti, u njegovim ograničnjima i slabostima.

Praštanje: drugu osobu treba uvijek vidjeti novu. I u najljepšem i najmirnijem suživotu (u obitelji, školi, na radnom mjestu) ima nesporazuma, razilaženja i sukoba. Dogada se da drugima uzimamo riječ, a s nekim izbjegavamo susret. Da ne govorimo kako nam se u srce može uvući prava mržnja prema onome tko ne misli kao mi! Velika i zahtjevna obveza može biti nastojanje da svakoga dana brata ili sestru pokušamo gledati

"BUDITE JEDNI DRUGIMA DOBROSTIVI, MILOSRDNI; PRAŠTAJTE JEDNI DRUGIMA KAO ŠTO I BOG U KRISTU NAMA OPROSTI."

(EF 4, 32)

kao da su novi, posve novi, ne sjećajući se primljenih uvreda, pokrivajući sve ljubavlju i potpunim praštanjem, oponašajući Boga koji prašta i zaboravlja.

Do pravoga mira i jedinstva dolazi kada se dobrotivost, milosrđe i praštanje ne živi samo pojedinačno, nego i zajedno, u uzajamnosti.

I kao što je na upaljenom ognjištu potrebno s vremenom na vrijeme protesti žeravicu da ju ne bi prekrio pepeo, tako je povremeno potrebno oživjeti uzajamnu ljubav, oživjeti odnose sa svima, da ih ne bi prekrio pepeo ravnodušnosti, apatije i egoizma.

"BUDITE JEDNI DRUGIMA DOBROSTIVI, MILOSRDNI; PRAŠTAJTE JEDNI DRUGIMA KAO ŠTO I BOG U KRISTU NAMA OPROSTI."

Ove je stavove potrebno provesti u život, u konkretna djela. Sam je Isus pokazao što je to ljubav kada je ozdravljao bolesne, kada je

Lopov sam i oprostio si mi

hranio mnoštvo, kada je uskrsavao mrtve i kada je prao noge apostolima. Djela, djela – to znači ljubiti.

Sjećam se majke jedne afričke obitelji. Njezina djevojčica Rosangela bila je žrtva agresivnog dječaka koji joj je trskom povrijedio oko, nakon čega je izgubila vid. Dječak joj se i dalje rugao, a njegovi se roditelji nisu niti ispričali. Šutnja i prekid odnosa s tom obitelji ulijevali su joj gorčinu. Rosangela mu je već bila oprostila i govorila je majci: "Utješi se, sretna sam što mogu vidjeti na drugo oko".

Rosangelina majka priповijeda: "Jednoga jutra majka tog dječaka pozvala me k njoj jer se loše osjećala. U prvi sam mah posmisnila kako to da nakon onoga što nam je njezin sin učinio traži pomoći baš od mene, a ima toliko drugih susjeda!

Ali odmah sam se sjetila da ljujav nema granica. Otrčala sam k njoj. Otvorila mi je vrata, a potom se onesvijestila na mojim rukama. Otratila sam je u bolnicu i ostala s njom sve dok liječnici nisu preuzeli brigu o njoj. Nakon tjedan dana izašla je iz bolnice i došla k meni da mi zahvali. Prihvatile sam je svim srcem. Uspjela sam joj oprostiti. Sada je odnos među nama opet uspostavljen, štoviše, postao je posve nov."

I naš dan može biti ispunjen konkretnim djelima služenja, poniznim i razboritima – izrazima naše ljubavi. Tako će oko nas rasti bratstvo i mir. ■

Na kraju jednog lijepog dana provedenog u vodenom parku, vraćajući se prema parkiralištu primijetili smo da je netko provalio u naš auto. Nakon brze kontrole ustanovio sam da je obijena brava. Ukrali su nam ključeve od stana i sve dokumente. Lukavi su kradljivci to obavili vrlo dobro i sve su učinili kako bismo kradu primijetili što kasnije.

S ključevima od stana i našom adresom na dokumentima lopovi su nas mogli uskoro posjetiti. Vjerojatno su svratili već toga popodneva, pomislili smo, no sigurno su vidjeli susjede u vrtu pored našega. Bilo je jasno da nismo imali posla s amaterima, pa smo poduzeli sve potrebne mjere. Otišao sam na policiju prijaviti slučaj. Potom smo obavijestili onih nekoliko susjeda koji su u kolovozu bili kod kuće, moleći ih da ne zanemaruju možebitne pozive iz naše kuće tijekom noći.

Kako bismo koliko toliko mirno spavali, prislonili smo ormari uz vrata da se ne mogu otvoriti izvana. Naše dvije djevojčice osjetile su određeni metež i nisu bile ravnodušne na sve to. Kad smo konačno bili u postelji, trebalo nam je vremena da zaspimo. Sutradan sam promijenio brave na svim vratima. Zanimljivo da je supruga Sonja dan ranije u školi u kojoj radi dobila novac koji uopće nismo očekivali. Iznos utrošen za promjenu brava bio je isti kao onaj položen na naš račun.

Krađa nas je potakla da se kao obitelj malo zamislimo. Tako smo razgovarali na temu oprosta. Govorili smo o molitvi Oče naš i o tome da će nam dugovi

biti otpušteni kako mi otpuštamo našim dužnicima. To je bila prilika da nekome otpustimo dug, ne samo riječima, nego i srcem, ne gajeći mržnje. U tome nam je pomagala Riječ života toga mjeseca koja je tražila da ljubimo i one koji nas ne ljube te da molimo za neprijatelje. Tako smo nakon razgovora svi zajedno izmolili molitvu upravo za "naše lopove", dajući slobodu našim djevojčicama da je prihvate ili ne prihvate. Djevojčice su odmah prihvatile.

Molili smo na sljedeću nakanu: za te osobe, da bi se preobratile. A da bismo pokazali kako smo im već oprostili, molili smo za prvu dobru nakanu što je imala u srcu svatko od njih. Bio je to snažan trenutak obiteljskog jedinstva iz kojega su kasnije proizšli razgovori o pravednosti i o smislu praštanja. Za nas roditelje to je bila prigoda da budemo vjerodostojni svjedoci. Nekoliko dana kasnije stigla je lijepa potvrda svega toga. U 12 sati molili smo time-out za mir u svijetu. Bila je to jedna od rijetkih prilika da smo u taj sat na okupu, zbog posla i škole, ali na odmoru je bilo moguće. Tada me jedna od djevojčica upitala: "Možemo li još moliti za lopove?"

F. L.

¹Objavljena u Novom svijetu br. 9/1990.

Fons, slikar jedinstva

BIO JE JEDAN OD PRVIH
SLJEDBENIKA IDEALA
JEDINSTVA

Aldo Stedile, poznatiji kao Fons napustio nas je 30. rujna u dobi od 88 godina. Slijedio je put Chiare Lubich od 1948. godine. Zajedno s Markom Tecillom i još dvojicom mladića, s vrlo oskudnim sredstvima, započeo je prvi muški fokolar u povijesti. Oni koji su ga upoznali sjećaju se njegova osmijeha, njegove neobuzdane vitalnosti, njegova žara za ideal jedinstva i njegova optimizma.

"Rijeke će žive vode poteći iz utrobe onoga koji vjeruje u mene!" (lv 7,38). Iz te rečenice koja je vodila njegov život dobio je ime Fons (*fonte* na latinskom – izvor). Po njemu ga poznaju svi u Pokretu fokolara.

Rođen je kao drugo dijete u obitelji s desetero djece, u dolini Terragnolo u Trentinu 3. srpnja 1925. Imao je izvanredan umjetnički – slikarski talent i da nije izbio Drugi svjetski rat, upisao bi se na studij likovnih umjetnosti u Firenci.

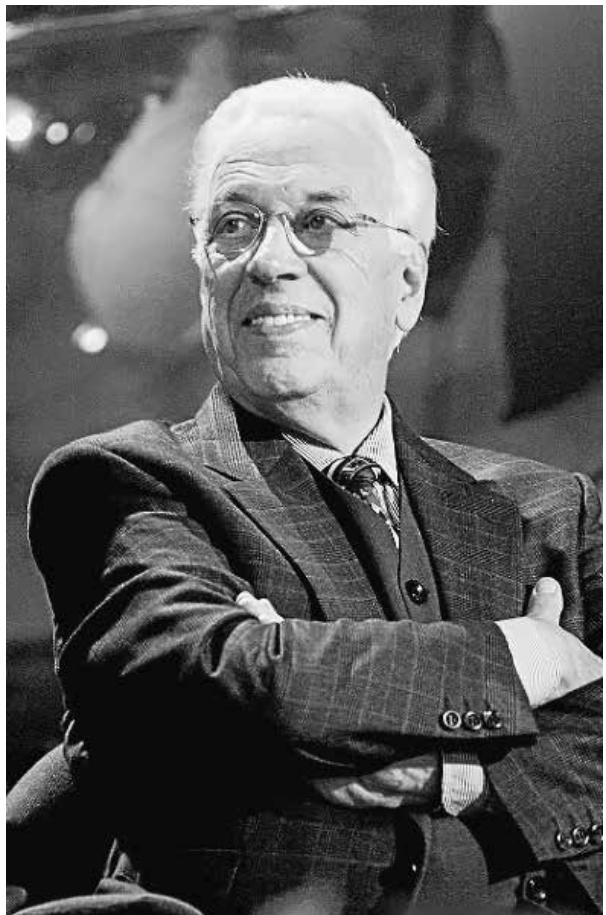
Godine 1948. preko Valerije Ronchetti (Vale) upoznaje iskustvo Pokreta fokolara. On sam pripovijeda: "Susret s njom za mene je bio poput objave,

pravi susret s Bogom. Od toga trenutka sve se promjenilo". A nakon što mu je Vale govorila o Napuštenom Isusu: "Sad sam sve razumio, to je rješenje. To mi je nedostajalo... Shvatio sam da će doći poteškoće, kušnje, sumnje, nerazumijevanja, promašaji, ali ničega se više neću bojati. Osjećao sam u sebi novu snagu, mir i vedrinu."

Početkom šezdesetih godina prošloga stoljeća postao je pionir širenja Pokreta u Belgiji, Švicarskoj, Austriji i Njemačkoj, gdje je živio 20 godina. On i Bruna Tomasi, koja je s njim bila suodgovorna za Pokret u središnjoj Europi, započeli su ekumenski gradić Ottmaring blizu Augsburga, u Njemačkoj. Godine 1963. zaređen je za svećenika, zajedno s Antonijem Petrilli.

Osamdesetih godina u Rimu je preuzeo granu *Božjih volontera*, a početkom 2000. obavljao je razne dužnosti u Generalnom vijeću Pokreta.

Posljednjih godina pojavila se bolest koja ga je postupno oslabila, "ali nikada nije oštetila najdublje niti njegove duše", napisala je Maria Voce dajući vijest o njegovoj smrti članovima Pokreta. Kada je u veljači 2010. morao pisati test za provjeru svojih kognitivnih sposobnosti, liječnik je tražio da u jedan mah

**Aldo Stedile -
Fons, zajedno
s Markom
Tecillom i
još dvojicom
mladića, s vrlo
oskudnim
sredstvima,
započeo je prvi
muški fokolar
u povijesti**

napiše smislenu rečenicu, a on je odmah napisao: "Ljubiti uvijek, posvuda, sve!"

Fons nas je napustio dok je na godišnjem susretu u središnjici Pokreta fokolara u Rocca di Papa bilo okupljeno preko 200 delegata iz raznih regija svijeta. Tako je bio svečano ispraćen, primivši iskreno i zaslужeno priznanje cijelog svijeta za svoje svjedočanstvo radosnog i autentičnog sljedbenika karizme jedinstva. Dodajmo ovome da je Fons nekoliko puta posjetio Hrvatsku, gdje se sreo sa članovima Pokreta fokolara iz čitave regije, donijevši plamen života karizme jedinstva kako je to samo on znao. (nap.u.) ■

Društvena važnost spolne komplementarnosti

PRILOG UZ REFERENDUM KOJIM ĆE SE ODLUČITI HOĆE LI SE U USTAV REPUBLIKE HRVATSKE UNIJETI ODREDBA PO KOJOJ JE BRAK ŽIVOTNA ZAJEDNICA ŽENE I MUŠKARCA

Međunarodnim dokumentima obitelj je priznata i zaštićena kao prirodna jezgra društva. Ona koja mu prethodi, koja ga stvara i obnavlja, a brak ima posebnu važnost za društvo kao institucija zasnivanja obitelji. Nužno je, međutim, otkriti odakle izvire ta duboka povezanost između obitelji i društva. Njezin je izvor upravo u spolnoj komplementarnosti žene i muškarca bez koje ne bi bilo novih ljudskih bića, dakle niti povijesti niti budućnosti. Pažnja koju društvo daje obitelji, kao zajednici žene i muškarca, izraz je interesa za ono što ga se najviše tiče: buduće generacije. Djeca su razlog toga društvenog interesa. Nije slučajno da niti jedno drugo ljudsko udruženje, koliko god motivi tih udruženja mogu biti pohvalni, nije priznato kao temelj i jezgra društva. U spolnoj je komplementarnosti dakle upisana primarna društvena dimenzija koja se ostvaruje u djeci – ona koja se odnosi na „nove građane“. Ipak, nije samo ta biološka stvarnost važna za društvo. Neupitno je da dijete, da bi se razvijalo mirno i skladno, treba okruženje gdje može osjetiti sigurnost, ljubav

i solidarnost – što mu pružaju majka i otac. Važnost je obitelji, dakle, i u njezinoj sposobnosti odgoja, koja se obogaćuje drugačijim doprinosima ženstvenosti i muževnosti. Zaista, razlika između žene i muškarca ne tiče se samo fizičke dimenzije, već uključujući drugačije načine ophođenja. Dakle, obitelj ne osigurava samo kvantitativno nove građane, već i kvalitativno: zahvaljujući integraciji majčinskih i očinskih resursa, ti novi građani će biti, nadajmo se, i „dobri građani“, sposobni za pozitivan odnos prema skladu i razvoju društva. Zato je važno da obitelji budu solidne, stabilne, jedinstvene i sposobne za ljubav. Međunarodni dokumenti i ustavi kažu da država priznaje žrtve koje roditelji podnose da odgoje i obrazuju vlastitu djecu, jer to je za opće dobro i u interesu društva, te se država obvezuje svim sredstvima pomoći im u tom njihovom zadatku (talijanski Ustav, čl. 30). Zaključno, obitelj i brak nisu stvarnosti koje se mogu kreirati prema mogućoj korisnosti za pojedinca, već stvarnosti koje su vezane uz povijest, i kontinuitet budućih generacija. Generacija koje će

Obitelj ne osigurava samo kvantitativno nove građane, već i kvalitativno

doći jer postoje obitelji. A obitelji postoje jer postoji spolna komplementarnost. ■

Marina Casini – *La Famiglia: Prima e vitale cellula della società* (<http://uimeobitelji.net>)

IZJEDNAČAVANJE HOMOSEKSUALNE VEZE S BRAKOM NIJE TEMELJNO LJUDSKO PRAVO

Brak je definiran Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (čl. 12.), čija je potpisnica i Hrvatska, kao pravo po kojem se priznaje pravo braka isključivo ženi i muškarcu. Takvo pravo na brak (odrasloj ženi i muškarcu) jedino je priznato kao ljudsko pravo koje se štiti. Republika Hrvatska iskazala je definiciju braka u postojećem Obiteljskom zakonu, čl. 5., kao zajednicu žene i muškarca, a svim državama potpisnicama Konvencije dopušteno je proširivanja braka, ali to odražava njihovu vlastitu sliku o ulozi braka u njihovim društвима, a ne proizlazi iz tumačenja temeljnih prava kako je propisano istom Konvencijom koja izrijekom definira ljudska prava. Kod zaštite prava moramo lučiti zaštitu ljudskih prava pojedinca (tako i osobe homoseksualne orientacije) koja se neupitno štite, no spoj osoba istog spola nije ljudsko pravo.

Odvjetnik Krešimir Planinić, voditelj pravnog tima Građanske inicijative "U ime obitelji"

Slike govore više od tisuću riječi! Tako je i sa slikama koje se izdala u dan objavljaju na Facebook-u, a prikazuju trenutke provedene zajedno u Križevcima, na susretu u sklopu projekta Genfest se nastavlja ovoga puta pod naslovom *Budi*

most. Stotinu mladih okupljenih za vikend 19. i 20 listopada prišli su iz Bugarske (u jednom su smjeru putovali iz Varne čak i 20 sati), Bosne i Hercegovine, iz mnogih dijelova Dalmacije, Slavonije, Istre, iz Zagreba, Velike Gorice, Kloštra, Križevaca. Većina su katolici, no ima i predstavnika drugih crkava i muslimana. U ovom ozračju različitosti postaju prigoda za međusobno obogaćivanje.

Željeli smo produbiti odnose koji su se izgradili tijekom godine Genfesta i nakon toga; ohrabriti se u nastojanju da budemo protagonisti u crkvi i u društvu na što nas tako snažno poziva papa Franjo. Sa Sarom, studio-nicom Svjetskog dana mladih

u Brazilu, prešli smo etape tog nezaboravnog putovanja, slijede svjedočanstva mladih, Misa, a i ručak, prigoda su za upoznavanje, razmjenu, šalu.

Slobodni ili ovisni, Maslačak, Nitko sam, Hodanje i brak: putovi i stranputice neki su od naslova poslijepodnevnih radionica usmijerenih prema drugima i društvu. Zajednički nazivnik svih je uzajamnost koju su doživjeli svi sudionici pri svakom posjetu, pri svakoj aktivnosti.

Navečer smo na otvorenom našim svjećicama ispisali riječ "mir", prenoseći plamen od jedne do druge svijeće, upravo kao što se prenosi mir, činom ljubavi od jednoga do drugoga. Slijedilo je bdijenje pred

Razni momenti sa susreta mladih u Križevcima

ostajemo povezani u podne u Time-outu za mir i u nastojanju da ljubav pobijeđuje sve u nama i oko nas.

Kada smo krenuli s pripremama nismo mogli niti izdaleka očekivati ovakav ishod, a sada nam se čini da je nevidljivi Režiser vodio svaki korak jer samo On može pobuditi ovakve dojmove:

"Sudjelovanje na ovom susretu u meni je pobudilo osjećaj kao da smo Božja vojska koja pomaze, brine se, bori se za svoje bližnje, ne dopušta razlike jer ipak svi smo jednaci."

"Drugi moraju vidjeti promjenu koju sam doživjela, pa sam se odlučila na radikalni korak: prestajem s jednom ružnom navikom." ■

Budi most!

PROJEKT "GENFEST SE NASTAVLJA"
U KRIŽEVCIIMA 19. I 20. LISTOPADA

► Dolores Poletto

Chiara Luce - veliki dar

DRUGOGA DANA SUSRETA MLADI SU IMALI PRILIKU ČUTI SVJEDOČANSTVO OZDRAVLJENJA PO ZAGOVORU BLAŽENE CHIARE LUCE BADANO. DONOSIMO GA U CIJELOSTI

► **Ivan Kovačević**

Obavljam službu bolničkog kapelana. Mnogi ljudi dolaze u bolnicu prazni, s dodatnom dijagnozom "pomognite nam", a ambulanta duše radi od 0-24 sata. Pokušavam svima pomoći da vide svjetlo Božje ljubavi. Iskustvo rada s bolesnicima puno mi pomaže. Kad je čovjek zdrav onda možda toliko ne traži Boga jer mu sve polazi za rukom. Ali kad ga uhvati bolest, onda vidi da neke stvari u životu ne može sam, da smo pozvani da druge ljubimo, a to Krist želi od svih nas. Ne traže samo bolesnici Krista, nego ga i ja tražim svakoga dana. I mene bolesnici mijenjaju. Iskustvo jedne mlade osobe pomoglo mi je da i ja na neki način rastem.

Ovoga ljeta, dok je moja nećakinja bila na dječjem odjelu, u bolniči sam susretao različite ljudе, posebno mlade i djecu. U susretu s njima video sam da mnogi mlađi ljudi žele nešto više, žele se promijeniti, žele vidjeti onog Isusa koji oduševljava, koji čini nešto novo. Odmah sam video da mnogi mlađi žele ozdraviti, žele i roditelji. I cijela ta situacija ih jednostavno mijenja.

Onda me jedna doktorica zamolila da posjetim djevojčicu bolesnu od sarkoma, neizlječivog karcinoma koji napada kosti. Nakon dan-dva, dok sam posjećivao svoju nećakinju, prošetao sam i do drugog odjela i video sam da je ta djevojčica doista bila sva razočarana. Pohađala je peti razred osnovne škole. Upitao sam roditelje za stanje. Rekli su: teško, neizlječivo, moramo se boriti. Čim su otac i majka čuli za tu najgoru dijagnozu, bilo im je jako loše. Mama je pala u nesvijest. Trebalo je i njih na neki način lječiti. Bilo je doista teško. Njihov se život u sat vremena promijenio, preko noći se sve promijenilo. Mislili su da mogu sve, a vidjeli su da se ne mogu. Osjećali su bespomoćnost, da im nitko ne može pomoći. No vjerovali su da Bog postoji, da

"Rekao sam da postoji jedna blaženica u Italiji, Chiara Luce Badano, i ako se budemo njoj molili, ako je zamolimo da nas zagovara, sigurno će nam pomoći jer i ona je prošla isto takav put."

ipak jedino Bog preostaje. Odmah sam im rekao da znam tko će nam pomoći. Rekao sam da postoji jedna blaženica u Italiji, Chiara Luce Badano, i ako se budemo njoj molili, ako je zamolimo da nas zagovara, sigurno će nam pomoći jer i ona je prošla isto takav put. Roditelji su prvi put čuli za Chiaru Luce. Prolazili su kroz jednu pustinju, misli su da ih je i Bog napustio, da ne mogu dalje. Ali u dubini duše ipak nisu gubili nadu. Molili smo intenzivno. A dani su prolazili i djevojčica je i dalje bila u grču. Molili smo za nju, molili smo zajedno u sobi. Dolazio sam od početka njezine bolesti. Onda su se spremali u Zagreb na dodatne pretrage. Nakon 2-3 tjedna stigli su nalazi. Liječnici su ih pogledali i rekli: "Sarkoma više nema!" Bilo je to doista iznenađujuće, bilo je to čudo Chiare Luce. I svi smo shvatili da su zapravo sveti bili oni ljudi koji su prihvatali patnju kao Chiara Luce Badano koja ju je doista s ljubavlju prihvatala. I kroz tu patnju Bog ju je nagradio da nas sve zagovara, da nas prati. Tako je mala Nikolina u potpunosti ozdravila. Velika je radost i veliki dar što imamo Chiaru Luce Badano. Ona je prekrasan dar nama ljudima u ovom svijetu. ■

Prema periferijama svijeta

SVJETSKIM POVEZIVANJEM SA ZAJEDNICAMA FOKOLARA 19. LISTOPADA U RIMU ZAVRŠIO KONGRES PREDSTAVNIKA POKRETA IZ ČITAVOGA SVIJETA

Zauzimanjem da izađu iz samih sebe i krenu prema egzistencijalnim periferijama svijeta, u osluškivanju današnjeg čovječanstva, rastalo se 211 delegata Pokreta fokolara s pet

kontinenata na završetku njihova godišnjeg susreta održanog u međunarodnoj središnjici u Rimu od 26. rujna do 19. listopada.

Ove se godine 7. prosinca obilježava 70 godina otkada je mlada djevojka Chiara Lubich darovala svoj život Bogu, što se smatra početkom Pokreta fokolara. Upravo ove godine svi su članovi Pokreta pozvani produbiti i oživotvoriti temeljni stup njegove duhovnosti i polazište svakog drugog pravila – uzajamnu ljubav. Bit će to najbolji način da se obilježi sedamdeseta obljetnica, rekla je predsjednica Maria Voce. U izravnom internetskom povezivanju s više od 10 tisuća točaka u svijetu ona je istaknula potrebu i zalaganje da se pogled i energije zajednice usmjere prema periferijama svijeta, ne samo onima vezanima uz materijalno siromaštvo, nego i onima gdje je Bog odsutan. Taj je proces započeo odavno i njime su označeni počeci karizme u Trentu, kao i život utemeljiteljice Chiare Lubich i prve fokolarske zajednice.

Kao i tada tako i danas Fokolari osjećaju žuran imperativ da zaborave na sebe skrbeći za druge, čineći sve da dođe do punoga zajedništva. "Potaknuti Isusom

koji i dalje trpi u današnjem čovječanstvu", naglasila je Maria Voce govoreći zajednicama cijelog svijeta. To nas čovječanstvo katkada zaokuplja svojim sumnjama, katkada svojim očajem, ali ono želi susresti Boga koji može dati smisao tim pitanjima."

No da bismo susreli svijet, potrebno je "izaći iz naših sigurnosti i čovječanstvu donijeti vatrnu evanđeosku ljubavi". Ljubav je ta koja preobražava braću u jednu obitelj djece Božje, gdje vladaju istinski odnosi i gdje su jedno za drugo spremni dati život: ljubav koja postaje uzajamna.

U Rimu su boravili i predstavnici zajednica Fokolara iz zemalja zahvaćenima ratom. Na tim područjima snažno kušanima oružanim sukobom i podjelama, evanđeoski prijedlog uzajamne ljubavi kao put mira postaje proroštvo budućnosti pomirenja za te narode. "Okupili smo se ne zato da se branimo, nego da oprostimo onima koji su nam nanijeli zlo, da se ohrabrimo ljubiti više", potvrđuju predstavnici Pokreta iz Sirije. Snažne su to riječi, bremene osobnim pričama, učinjenim koracima, životom koji usprkos tamo sirijske noći ne prestaje napredovati, u nadi koja postaje svjetska molitva i vjera da samo dobro može pobijediti zlo.

Tako je susret delegata završio sa željom da se svatko vrati u zemlju iz koje je došao otvorena srca, kako bi se proširilo iskustvo zajedništva, s nadom da će življeno evanđelje donijeti novi napredak Kraljevstva Božjega u svijetu. ■

www.focolare.org

Uove dvije i pol godine rata gledao sam kako dijalog među ljudima postaje sve teži, po- nekad nemoguć, video sam kako se gazi sirijska kultura mirnog suživota. Ušutkavaju je oni koji su skrenuli u slijepilo mržnje. Mladi i obitelji i dalje napuštaju Siriju zbog nemogućnosti zaposlenja i budućnosti, uz neizrecive patnje, ali upravo u tami u kojoj zemlja živi pojavljuju se zrake svjetla.

Jedan mladić odslužuje vojni rok radeći u uredima, u mjestu izloženom brojnim napadima. Za vrijeme jednog jačeg napada potračao je s kolegama u sklonište, kad je primijetio da je jedan od njih pogoden pao na zemlju. Na trenutak je došao u sumnju: potrcati i ljubiti tog brata ili nastaviti bježati? U srcu mu je glas jasno govorio: "Ne boj se, ja sam s tobom!" Vratio se natrag, skinuo košulju i njome zaustavio krvarenje iz noge te pričekao kola hitne pomoći, dok su oko njih padale granate.

Mlada modna dizajnerica Rahmé u ovim se godinama zajedno s jednom redovnicom zauzela u projektima poučavanja izbjeglih žena u šivanju, sa ciljem da im se pomogne da rade i tako donekle uzdržavanju svoje obitelji. U rujnu 2012. na tečaj se upisalo 45 žena pripadnica različitih vjera prisutnih u zemlji (sunitske, šiitske, kršćanske, druziske) i različitih političkih usmjerenja. Među njima je bilo vrlo jakih i očitih napetosti, odbijale su čak boraviti u istom prostoru. Rahmé priča: "Ni ja nisam uvijek uspijevala živjeti autentičnu ljubav,

Dnevnik iz Sirije

DOK U SIRIJI Bjesni rat, a mržnja sve više prodire u srca ljudi, postoje i signali mira te geste otvaranja i nade

► **Maddalena Maltese**

**Izbjeglice iz
Sirije odlaze za
Bejrut, odakle
će otplovati
za Njemačku**

bila sam vezana za moja uvjerenja i osobne sudove. Jednoga sam dana u Evandelju našla odgovor, a zvučao je poput upozorenja: ako želim vršiti volju Boga koji čini da sunce sije i dobrima i zlima i koji nas ljubi neovisno o našim različitostima, ni moja ljubav ne smije činiti razlike, moram srušiti sve pregrade i ljubiti svaku mjerom Isusove ljubavi."

Nije bilo lako. Jedna od učenica uvijek je stvarala probleme. Želeći smetati kolegici jednom joj je izrezala postavu kaputa. Inače je sve činila kako bi projekt propao. Kako su tjedni prolazili žene su počele razgovarati, prihvaćati međusobne razlike i pobjeđivati različitosti koje su se vani, u zemlji, isticale. Dijelile su brige i boli, a počele su se i materijalno pomagati kako bi izišle ususret potrebama jedne ili druge. Na dan svetkovine Ramazana kršćanke su priredile

malo slavlje za muslimanke, a muslimanke su isto učinile za Božić. U tjednom programu tečaja predviđali smo i kratki trenutak duhovne formacije o ljudskim i vjerskim vrednotama zajedničkim svima. Jednom smo za temu imali oprost. Jedna od muslimanki je rekla: "Jako mi se svidjelo. Osjetila sam da je u ovim okolnostima to prava prevencija za osvetu". U lipnju ove godine, na dan podjele diploma, u nazočnosti članova međunarodne udruge koja podržava naš projekt i predstavnika Crvenog polumjeseca, pitali su ih koji su im bili najteži trenuci tijekom godine. Jedna je u ime cijele grupe odgovorila da im je ovaj dan najteži, jer im je to zadnji dan u Centru. Rekla je: "Jedino mjesto gdje uspijevamo disati i koje nam je uvijek pomagalo da idemo naprijed noseći mir u naše obitelji i u naša srca". ■

Znak drugačijeg svijeta

▶ Luigi Butori

Mianmarska oporbena političarka i dobitnica Nobelove nagrade za mir Aung San Suu

Kyi 28. listopada susrela se s papom Franjom. Posjetila je i najviše talijanske političke dužnosnike, primivši počasno građanstvo Rima. Ova rastom niska i krhka žena ide po svijetu i prima počasti koje prije nije mogla preuzeti jer ju je vojna vlada u Mianmaru, ili Burmi, kako oporba još uvijek zove tu zemlju, ukupno 15 godina držala u kućnom pritvoru u razdoblju od 1989. do 2010. godine. Izabrana vlada preuzeila je vlast 2011.

godine, a sljedeće je godine Suu Kyi izabrana u parlament u kojem je predsjedateljica Odbora za vladavinu prava i mir.

Aung San Suu Kyi simbol je azijske ljubavi, nježnosti, snage i blagosti, kombinirane s osmijehom kojim je zaustavila oružje generala.

Kao i sve velike ličnosti čovječanstva, bili oni muškarci ili žene, kad ih susretneš istodobno osjetiš njihovu poniznost i snagu, što te iznutra obilježi zauvijek. Takve osobe na svojim plećima nose teret čitavoga ljudskog roda – a čine to s osmijehom. Izvanredne su to osobe, pune onih sveopćih vrednota gdje nema razlikovanja

Nikad nisam kušala mržnju prema vojnim snagama. Neki kažu da je osuda bitna za rješavanje problema, no ja sam na temelju svoga iskustva otkrila nešto drugo, a to je da osuda samo podržava plamen straha i mržnje. Mene ne zanima osuda, nego pomirenje i mir.

Aung San Suu Kyi

Aung San Suu Kyi na susretu s papom Franjom.

Njezina istinska snaga je u čvrstini duha i u razlozima mira u koji vjeruje.

po rasi, kulturi ili religiji. Aung San Suu Kyi je jedna od njih.

Zašto susret s Papom?

Njezina je obitelj uvijek bila bliska kršćanstvu. Kažu da joj je majka bila baptistkinja, ali i vrlo bliska Katoličkoj crkvi. Aung San Suu Kyi je pozvana biti most između raznih etničkih skupina i središnje vlasti i između raznih vjerskih skupina i službenog budizma, što nije lako niti isključuje rizik. No ona predstavlja i jedinu nadu da će ostati ujedinjena ta zemlja koja bi još jednom mogla krenuti prema građanskom ratu: s drugim izgovorima i razlozima, no bio bi to bolan povratak u prošlost. Znaju to svi: vojnici koji sada sjede u parlamentu, SAD koje su omogućile dodjeljivanje Nobelove

nagrade i njezino ponovno uključivanje u politički život, desetljeca zaraćene etničke skupine te razni vjerski vođe.

Tanašna pojava ove žene ostavlja dojam da će se slomiti ako je dulje gledate. No njezina istinska snaga nije u oružju, u aroganciji i prijetnjama, nego u čvrstini duha, u razlozima mira u koji vjeruje. Bilo je logično da se Aung San Suu Kyi susretne sa svetim Ocem, kako bi dala glas posljednjima koje ona predstavlja, proganjениma, potlačenima – onima koji su više od 50 godina trpjeli pod režimskom vojskom.

Papa Franjo se i u Aziji nametnuo svojim životom i svojim gestama. Primjerice, njegov posjet Lampedusi dojmio je i muslimanske vođe. Aung San Suu Kyi znak je drugačijega svijeta koji već postoji i među nama je. Taj svijet ne pravi buku, ne nameće se, ne vrišti niti ne prijeti bombardiranjem. U tom je svijetu moguće postići dogovor među svima, bez potrebe da se potlači ili muči drugoga kako bi se izudio njegov pristanak. Nije se mogla ne susresti s Papom kojega vole i poštuju i budisti. Mislim da taj susret nije bio samo dužnost nego da ga je Aung San Suu Kyi duboko željela i osjećala.

Dok pišem ovaj tekst ovdje u Aziji je već poodmakla noć. Gospođa je u Italiji još uvijek pod svjetlima reflektora medija. To i zasluzuje! Sa svoje strane osjećam da mogu mirno spavati jer video sam još jedan znak da je onaj novi svijet u koji i ja, poput mnogih, vjerujem već počeo! A ova žena je njegova živa slika. ■

Odvažnost borbe za mir

▶ Igino Giordani

Covjeku je potreban mir poput zraka, kao što mu je potrebna krv da bi živio, pa ipak toga nije uvijek svjestan. Tisućjećima je on veličao rat kao očitovanje vrijednosti. Junaci ovjekovječeni na spomenicima ili u pjesmama smatrani su velikanim razmjerno broju ubijenih neprijatelja. Riječ "neprijatelj" unutar pojma ljubavi nema smisla. Danas se sve jasnije nameće zaključak da bez mira čovječanstvo ide prema propasti i da je Crkva borbena, ali se ta borba sastoji u navještanju "rata ratu". U tome je bespomoćna sila koja se često mora odupirati velikim super naoružanim silama. Ona i u tom sektoru olicaava najviše interese čovječanstva, prikazane razumskom ljubavi. U ratu se doista događa uništenje vojnika i civila, staraca i djece, nevinih i krivih. To osobito vrijedi za današnji rat, tj. sukob uz upotrebu balističkog oružja i kemikalija u kojemu vojničke vrijednosti više nisu bitne. Danas se probija uvjerenje da neprijateljstvo treba zamijeniti dijalogom, a projektille pregovorima. Nakon izjava o neovisnosti sada se traže izjave o međuovisnosti i proučavaju se sa stajališta solidarnosti. Širi se misao o čovjeku kao bratu. Dok ekumenski poticaj približava kršćane i vjernike svih crkava i religija, on istodobno potiče na povezivanje u kulturi, politici i ekonomiji.

U miru se sabiru vrijednosti života. Čovjek savjesti mora se zauzeti u sprječavanju ratnog pustošenja, jer ono vrijeđa Boga i vrijeđa čovjeka. Ukipanje razloga i izljeva netrpeljivosti svake vrste daje privlačnost zakonu ljubavi u kojemu se očituje vjera u Boga i želja da

**U INTERESU JE
ČOVJEČANSTVA
UKINUTI
RAZLOGE
I IZLJEVE
NETRPELJIVOSTI
SVAKE VRSTE**

činimo njegovu volju. Sada kada interesi čovječanstva postaju sveopći, počinjemo shvaćati da je mir postignuće, a postignuće pretpostavlja borbu. Ta se borba vodi oružjem ljubavi i pravednosti, kako bi se rušile životinjske strasti, nagoni za zlostavljanjem, društvene nepravde koje pokreću ratove. Ta borba od svakoga traži duhovnu snagu, a da bismo ju koristili potrebna je mnogo veća odvažnost od one koju imaju gospodari materijalnog oružja: odvažnost vjere u Boga. ■

La rivoluzione cristiana
(Kršćanska revolucija),
Città nuova, 1969.

Dragocjeni biser evanđelja

KRŠĆANSKA LJUBAV NE SAMO DA POLAZI OD NAS I USMJERENA JE PREMA DRUGIMA, NEGO SE TREBA I VRATITI ➤ Chiara Lubich

Gospodin nam je dao izvanrednu karizmu, koja je doista središte kršćanstva. Po njoj smo od početaka razumjeli da smo pozvani živjeti ljubav, novu zapovijed, tj. sudjelovati u onoj ljubavi (Agape) koja je sam Bog: "Bog je Agape", "Bog je Ljubav" (1lv 4,8).

Tamo trebamo ostati i uvijek se tome vraćati.

Upravo je to veliki preokret koji smo pozvani danas ponuditi svremenom svijetu punom napetosti, ali i kršćanskom svijetu ranjenom podjelama, kao što su ga prvi kršćani predstavljali tadašnjem poganskom svijetu.

Nova zapovijed je naš poziv. Tu zapovijed nije samo Isus zvao svojom i novom, čime je istaknuo koliku joj važnost daje (iako su njegove i nove bile i druge), nego su je i prvi kršćani smatrali porukom u najvišem smislu, u poslanici svetog Ivana.

Nova zapovijed je naše zvanje: poziv da ljubimo, da ljubimo uvijek, da pobudimo požar ljubavi u svijetu, da svakoga dana budemo spremni platiti naše dugove, dugove ljubavi (usp. Rim 13,8). Postavši slobodni po Duhu koji je u svakome od nas, taj nas isti Duh (koji u našem srcu širi ljubav) vodi da ljubimo druge, da služimo, da postanemo robovi drugih, svih.

(Iz telefonske konferencije, Rocca di Papa, 19. siječnja 1984.)

Tome se Isusovu imperativu [ljubite jedni druge] vraćamo uvijek kao temeljnom nadahnuću. Očarava nas, privlači, otkrivamo ga novim svaki puta kada ga produbljujemo. Živeći ga osjećamo se u svom elementu. To je tema od velike važnosti za nas, malu djecu Crkve, no veliko nam oduševljenje daje spoznaja da

**Nova zapovijed
je poziv da
ljubimo, da
ljubimo uvijek,
da pobudimo
požar ljubavi
u svijetu,
da svakoga
dana budemo
spremni platiti
naše dugove,
dugove ljubavi**

je bila isto toliko važna Crkvi na njezinim počecima (...), kao i današnjoj Crkvi.

Drugi vatikanski koncil Katoličke crkve pojašnjava da je zakon novoga naroda Božjega zapovijed ljubavi¹. Naime, ljubav nije samo jedan zakon Kristov, nego čitav zakon. "Sav je Zakon ispunjen u jednoj jedinoj riječi, u ovoj: Ljubi bližnjega svoga!" (usp. Gal 5,14)

Izgovora na ekumenskom susretu biskupa, Istanbul, 9. listopada 1984.

Chiara Lubich uočava dublji korijen nove zapovijedi: Riječ je željela donijeti na Zemlju običaje Neba, tako da je življena uzajamna ljubav "mali odraz trojstvenog života živjen među ljudima" (Govor u Milanu 9. ožujka 1995., u prigodi dodjele nagrade UELCI).

Isus je sišao s neba donijevši među nas svoju Ideju, život svojega okružja – neba. Gore se ljubi Boga u neizrecivom skladu duhova i svi jedni druge ljube u jedinstvu koje je savršenstvo sreće. Došao je među nas. Želio nam je ostaviti svoj miomiris, svoje okružje: učiniti zemlju predvorjem neba.

(Iz članka "Bog to želi", ožujak-travanj 1947.)

Krkčanska ljubav ne samo da polazi od nas i usmjerenja je prema drugima, nego se treba i vratiti. Dragocjeni biser evanđelja je međusobna ljubav, uzajamna ljubav, osobito među kršćanima: "Ljubite jedni

Kao što se emigrant, kad odlazi u daleku zemlju, prilagođava novoj sredini, ali sa sobom nosi svoje običaje i navike, tako se Isus ovdje na zemlji prilagodio životu svakoga čovjeka, ali je donio način života neba – jer je bio Bog – način života Presvetoga Trojstva, a to je uzajamna ljubav. To želi i od nas.

Ljubljana, Crkva sv. Josipa, 13. travnja 1999.

"Znaš li do koje se mjere moramo ljubiti", upitale smo se jednoga dana, dok još nismo bile upoznale Isusovu oporu. "Dok se ne stopimo u jedno." Kao Bog koji je trojedini, budući da je Ljubav.

To je upravo zakon neba koji je Isus donio na zemlju, pisala sam tada.

Mi moramo nastojati naslijedovati život Presvetoga trojstva ljubeći se međusobno, po milosti Božjoj, kao što se osobe Presvetoga trojstva ljube međusobno. A dinamika trojstvenoga života je bezuvjetan uzajaman dar sebe, to je potpuno i vječno zajedništvo ("I sve moje tvoje je, i tvoje moje" Iv 17,10) između Oca i Sina u Duhu.

Iz govora odgovornima Pokreta fokolara, Rocca di Papa, 5. studenoga 1995.

Prvim je kršćanima bila prisutna poslanica svetoga Pavla u kojoj poučava kako se ljubi, štoviše gdje pripovijeda svoje iskustvo: "bijah nejakima nejak... Svima bijah sve..." (1Kor 9,22).

Zato su se poistovjećivali sa svima bližnjima koje bi susretali, dijeli su njihove životne priče, sudjelovali u njihovim bolima, u njihovim radostima, dijelili su njihove osjećaje. Živjeli su za druge, živjeli su u službi drugih, mogli bismo reći da je njihov moto bio: živjeti drugoga, živjeti druge, a ne živjeti više samima sebi. [...]

Bili su mrtvi samima sebi jer su bili živi ljubavi. Bili su posve ljubav i stajali su pred Bogom, koji je Ljubav, kao malena sunca pred Suncem, kao sreća pred beskrajnom Srećom, kao radost. Ljubili su tako prijatelje i neprijatelje. I ljubili su se uzajamno.

Po čemu su se raspoznivali među drugim ljudima? Možda po velikim pothvatima, po velebnim djelima, po detaljnim studijima, po istančanoj rječitosti? Možda po čudima, možda po ekstazama, kojih je također bilo? Ne, ne, ne! Raspoznivali su se po uzajamnoj ljubavi!

Iz govora o radosti na jubileju mladih, Rim, 12. travnja 1984.

KKada smo razumjele da je Isusova nova zapovijed ono što je Isus najviše želio, sklopile smo savez uzajamne ljubavi, a potom se obvezale: "Ja sam spremna umrijeti za tebe; Ja sam spremna umrijeti za tebe".

Kasnije smo s vremenom razumjele da smo bile spremne umrijeti u ovom smislu: ukoliko bi nas Bog pozvao da baš umremo, mi bismo umrle, a u međuvremenu smo među nama sve dijelile. U posljednje smo vrijeme to razumjeli još dublje, tj. da pred bratom treba doista ozbiljno umrijeti, ne krvlju nego dušom, a to znači izgubiti sve, sve, sve, kako bismo ušli u njega, kako bismo ga razumjeli, kako bismo prigrlili njegove boli, njegove muke, njegove..., i obrnuto.

Uzajamna ljubav je: "Ljubite se uzajamno kao što sam ja vas ljubio". Ljubio nas je do napuštenosti, stoga i mi moramo živjeti Isusa napuštenoga, biti ništica kako bismo ušli u drugoga.

Loppiano, 18. travnja 2000.

¹ Usp. Lumen gentium, 9.

Uzajamnost darivanja i primanja

▶ Jesús Castellano Cervera

Očito je da se u povijesti kršćanske duhovnosti, u teoriji i u praksi, razvila duhovnost milosrdne ljubavi, gledanja Isusa u drugome, težnja da ljubimo jedni druge kako nas je Krist ljubio... No možda je u tom pogledu nedostajala ljubav kao uzajamnost darivanja i primanja. Sa stajališta individualne duhovnosti života u Kristu kaže se: "Krist je u meni, živi u meni".

Ustvrđuje se da je Krist nazočan u braći i razvija se stav milosrdne ljubavi. No možda nedostaje odlučujući korak, a to je otkriće: ako je Krist u meni i Krist je u tebi, onda Krist u meni ljubi Krista u tebi i dolazi do uzajamnosti. Bog u meni ljubi Boga u tebi i sjedinjuje nas u istoj ljubavi, kao u Trojstvu. Takva vizija novim svjetlom obasjava sve osobne i zajedničarske odnose, ne isključuje nikoga, sposobna je obuhvatiti sve i voditi dijalog sa svima.

Svakako da u Crkvi postoji duhovnost koju nazivamo zajedničarskom, crkvenom, po uzoru na Mistično Tijelo. Riječ je o vraćanju biblijskoj i otačkoj duhovnosti. Obično se o toj duhovnosti govorи како о сувременој означи, о duhovnoj struji našega stoljeća, stoljeća ponovnog otkrića Crkve. U povijesti sigurno ima primjera ljudi koji su živjeli crkvenu duhovnost, koji su ljubili Crkvu, osjećali su Crkvu, osjećali su se

Crkvom. Kod duhovnosti jedinstva riječ je o oživljavanju svih zajedničarskih odnosa, u Crkvi, između Crkava, karizama i kultura. Možemo reći da ta duhovnost posjeduje nešto više, što nam Chiara daruje duhovnošću zajedništva, a to je vizija i praksa zajedništva, crkvenoga života po uzoru na Mistično Tijelo, u kojem postoji uzajamnost osobnoga dара и dimenzija "postati jedno" kao u Trojstvu. Pa i onda kada kod današnjih autora postoje intuicije ili tvrdnje o toj dimenziji teologije i duhovnosti, nedostaje im način kako ju predložiti u konkretnom životu, kao stil života i oživotvoriti je u iskustvo.

Upravo zato što je riječ o životu, prosvijetljenom vizijom trojstvene teologije, Pokret fokolara, čvrsto ukorijenjen u Riječ života iz Evandelja, nastoji ju predložiti kao konkretan život, kao stil života i oživotvoriti ju u svakodnevno iskušto, počevši od najjednostavnijih ideja kako živjeti riječi Evandelja, vršiti Božju volju u sadašnjem trenutku, imati Isusa među nama, živjeti ljubav u mjeri darivanja života, pa sve do zahtjevnijih i novijih dimenzija. ■

Iz knjige *Il castello esteriore. Il "nuovo" nella spiritualità di Chiara Lubich* (Vanjski dvorac- novost u duhovnosti Chiare Lubich), Città nuova

ZAJEDNIČARSKA
DUHOVNOST
POSJEDUJE
NEŠTO VIŠE:
VIZIJU
I PRAKSU
CRKVENOGA
ŽIVOTA PO
UZORU NA
MISTIČNO
TIJELO

JEDINSTVENE
ZNAČAJKE ODNOSA
BAKA I DJEDOVA
S UNUCIMA DOBITNA
SU OMBINACIJA

► Ezio Aceti

Odnos koji uspostavljaju bake i djedovi s unucima ne može se usporediti s nijednom drugom osjećajnom vezom i može biti pokretač neprocjenjive radosti. Poštovanje baka i djedova prema unucima i obrnuto bogato je besplatnošću i darom. Ono ima okus neba i boju mora kristalne jasnoće, jer nalikuje raju. To je zato što bake i djedovi u sebi nose cijeli svijet. Oni predstavljaju daleka sjećanja koja za dijete imaju zvuk čarolija i bajki. Sve to hrani znatiželju djeteta i omogućuje širenje njegovih spoznaja. Upravo u smislu kontinuiteta, između prošlosti od koje ostaje malo tragova i još otvorene budućnosti, zadobiva smisao ova veza, ponekad i zamorna, ali uvijek blagotvorna za obje strane.

Bake i djedovi dadilje, šoferi, kuhari, nastavnici, prijavjedači, ribari, biciklisti, skijaši, veliki kartaši i mađioničari, čuvari tajni i anđeli čuvari, sposobni su uspostaviti doista duboke i dirljive odnose uzajamnosti i nadopunjavanja. Bakama i djedovima odnosi s unucima su puni značenja.

Naravno, trebamo biti svjesni da bake i djedovi mogu ojačati

Bake i djedovi s unucima

i učvrstiti sposobnosti unučadi, osobito ohrabrvanjem u razvoju njihove osobnosti i u dostizanju njihovih ciljeva. Unuci pomažu djedovima i bakama u biološkom i generacijskom kontinuitetu, održavajući živu misao o sebi kao odgojiteljima za život, za ljubav. Osobito u igrama i u pokazivanju osjećaja baka i djedova prema unucima i obrnuto uspostavlja se neka vrsta dogovora i kompromisa koji mogu zadovoljiti potrebe obje strane. Sve je to moguće zato što se bake i djedovi nalaze u životnoj

**Poštovanje
baka i djedova
prema
unucima i
obrnuto ima
okus neba i
boju mora
kristalne
jasnoće, jer
nalikuje raju**

fazi koja ih čini sposobnima da razmišljaju slično kao i djeca, da osjete vibracije njihovih emocija, da shvate najdublje potrebe i da se dive njihovim otkrićima.

Bake i djedovi možda su jedini kadri malenim unucima darovati najdragocjeniji dar u životu: vrijeme. Ta besplatnost vremena omogućuje djetetu da se osjeti osobito blisko bakama i djedovima, jer žurba prepušta prostor miru pa se sve doživljava u humanoj dimenziji.

Malenom djetetu minuta je kao sat i potrebna mu je raspoloživa odrasla osoba, potpuno uronjena u sadašnjost.

Bake i djedovi nemaju sat na ruci. Njihov život nije toliko usmjereno u budućnost koja donosi teška opterećenja i tjeskobe, nego se postavljaju u sadašnjost, što je dragocjeno i puno životnosti. Na taj način imaju prigodu prenijeti unuci ma ljestvu stvari, srž i pravo značenje života koje se sastoji nadasve u najdražim osjećajima i u iskrenim i čarobnim pričama, gdje dobro pobjeđuje zlo i vrijedno je našega zalaganja.

A značaj života sav se sastoji u ljestvi življenja, u tajnama skrovitoga nutarnjeg svijeta.

Što onda međusobno povezuje bake i djedove s unucima?

To je jedinstveni odnos, gdje prvi mogu prenijeti novim naraštajima onaj jedinstveni osjećaj naklonosti koji pomaže u rastu i u suočavanju sa životom, a drugi mogu crpiti na bogatstvu osjećaja, podijeljenih svjedočanstava i ispričanih priča. ■

U Padovi, na jednom od najstarijih sveučilišta u Europi održan je međunarodni kongres zdravstva pod naslovom: "Kamo ide medicina? Između globalizacije, održivosti i poosobljenja liječenja". Organizirala ga je udruga "Medicina, dijalog, zajedništvo" uz sudjelovanje oko 250 liječnika, medicinskih sestara i tehničara, socijalnih radnika i državnih službenika iz područja organizacije zdravstvene službe, iz 19 zemalja svijeta.

U samom naslovu kongresa izrečena je srž djelovanja i rada u zdravstvu.

Enormni razvoj tehnologije i biotehnologije primjenjene u zdravstvu doveo je do nezamisljivog razvoja dijagnostike i terapije, sve sofisticiranije i skuplje. Istovremeno veliki dijelovi čovječanstva bolju i umiru od uzroka koji se mogu apsolutno predvidjeti i spriječiti. A i najbogatije države imaju ograničenja u javnom zdravstvu i propituju zdravstvene sustave koji su sve skuplji i često birokratizirani i depersonalizirani. Organizaciju zdravstvenih sustava prvenstveno karakteriziraju kriteriji efikasnosti i korisnosti.

Važna posljedica svega je velika teškoća za zdravstvene radnike u stvaranju odnosa sa pacijentima. I možda je najhitniji izazov, posvuda u svijetu, u povezivanju održivosti i socijalne pravednosti, gdje je zdravlje čovjeka osnovna etika u središtu zdravstvenog sustava.

Svjesni smo globalizacijskih procesa u mnogim životnim područjima, pa tako i u zdravstvu.

Kamo ide medicina?

OD 18. DO 19. LISTOPADA ODRŽAN MEĐUNARODNI KONGRES

ZDRAVSTVA U PADOVI ▶ **Zdravko Vinković**

**Organizaciju
zdravstvenih
sustava
prvenstveno
karakteriziraju
kriteriji
efikasnosti
i korisnosti.
Posljedica je
velika teškoća
za zdravstvene
radnike u
stvaranju
odnosa sa
pacijentima**

Učinci razvoja tehnologije su izvanredni, jedino je pitanje koliko je moguća primjena svih znanja u različito organiziranim zdravstvenim sustavima. Na kongresu su predstavljena iskustva jedne od najrazvijenijih zemalja- Norveške, zatim Italije, Brazila, Australije ali i Alžira i Kameruna.

Ovisno o socijalnom blagostanju razvijaju se sustavi zdravstva, planirani od liječnika, financijskih organizacija u zdravstvu, pa do same države kao na primjeru Alžira gdje se uz velika ograničenja, kako zbog materijalnih ali i ljudskih resursa, nastoji pružiti

većini zdravstvena skrb. Drugi je primjer Fontem u Kamerunu gdje mnogi volonteri rade, uz druga društvena područja, i na polju medicine, gdje se vidi učinak u razvoju telemedicine kojom je poboljšano zdravlje majki i djece. I druge brojke govore o globalizaciji: 1,5 milijardi ljudi svake godine prelazi državne granice - što to znači za zdravlje?; 1,2 milijarde ljudi živi ispod granice siromaštva od 1,25 USD na dan; stanovništvo svijeta će sa 7,2 milijarde 2012. porasti na 9,6 milijardi 2050., uz veći broj starijih osoba nego mlađih od 18 godina.

Izdvajanje za zdravstvo u većini država pada po udjelu u BDP, a troškovi u zdravstvu strahovito rastu. Kako održati takvo stanje? Kao primjer ovdje je navedena i Obamina reforma zdravstva u SAD-u koja će se početi primjenjivati od 1.1.2014.

I naposljetku, uz sve ove tehnologije, etičke i društvene konflikte, upitni su i odnosi u zdravstvu.

Izneseni su mnogi primjeri izrazitog entuzijazma na mnogim krajevima svijeta koji potvrđuju da je uz svu depersonalizaciju ipak moguće naći vrijeme za pacijenta. Poosobljenje liječenja zahtjeva znanje, vrijeme i volju. Nije to gubitak vremena, a takav razvoj medicine dovest će do

novih- evandeoskih odnosa između svih sudionika u zdravstvenom sustavu, liječnika i pacijenata, liječnika međusobno, među institucijama, a također i s onima koji vode sustave zdravstva, javne i privatne.

Gdje smo mi?

Rekao bih da smo također jako napredni u znanju i organizaciji sustava u zdravstvu, u brzi za pojedinca. Izdvajanja za zdravstvo su sve manja i to će se sigurno osjetiti u budućnosti.

Ne mogu preskočiti niti trenutnu situaciju sa štrajkom bolničkih liječnika, nezadovoljnih svojim tretmanom i sustavom plaćanja rada koji moraju obaviti jer sustav mora raditi na dobrobit društva. Primarnoj zaštiti je djelomično promijenjen način plaćanja (po DTP postupku a ne samo glavarina), pa je stanje nešto bolje nego prije. A sustav bolničke zaštite je uvijek u deficitu po svojoj prirodi rada.

Oni koji vode sustave zdravstva rade osnovnu grešku jer misle da će probleme sami riješiti, ne žele čuti i ne uvažavaju druga mišljenja, pogotovo liječnika koji su svjesni situacije. Istovremeno se oporbe stranke ne žele angažirati (ne dopuštaju im!!) u rješavanju problema, iako će moguća rješenja bitno pogoditi cijelo društvo u narednim godinama. Osobno nisam bio nikada pozvan sudjelovati u razgovorima kakva bi trebala biti medicina u Hrvatskoj. Svatko u svojoj sredini može stvoriti odnose koji svoju bit imaju u evandeoskom uzoru- Isusu. Onom koji nas osobno mijenja ali i poziva na zajedništvo u radu u zdravstvu, tako važnom u ljudskoj zajednici.

A sve je jednostavno. Kaže sociologinja Vera Araujo: Dijalog je život, ne riječi, dogovori, podnošenje drugoga...

A taj dijalog-život uvijek nas potiče na nova djela koja mijenjaju i posvećuju područje zdravstva. ■

Izneseni su mnogi primjeri izrazitog entuzijazma na mnogim krajevima svijeta, koji potvrđuju da je uz svu depersonalizaciju ipak moguće naći vrijeme za pacijenta

MDC – MEDICINA DIJALOG ZAJEDNIŠTVO

Nakon raznih inicijativa koje su se godinama poduzimale u najrazličitijim sredinama, unutar razvijenijih i manje razvijenih zdravstvenih sustava, godine 2003. liječnici i drugi stručnjaci biomedicinskih znanosti, raznih profila, obrazovnih smjerova i kulturne pozadine, osjetili su potrebu da se osnuje interdisciplinarna i interkulturnalna udruga MDC – Medicina Dijalog Zajedništvo.

Udruga želi pridonijeti razvoju medicinske antropologije nadahnute načelima sadržanima u duhovnosti jedinstva Pokreta fokolara, i u toj perspektivi redefinirati smisao ljudskoga života, njegovo dostojanstvo, vrijednost osobe, odnos između zdravlja i bolesti kako u osobnoj tako i u društvenoj dimenziji. Želi dati svoj doprinos znanstvenom humanizmu koji će promicati koncepciju znanosti i medicine temeljenu na stalnom poštovanju osobe, njezinog dostojanstva i cjelovitosti, njezine tjelesnosti, njezina duha i kulture; medicine koja će voditi sveobuhvatan dijalog, gdje će svi biti aktivni subjekti – zdravstveni djelatnici i bolesnici; dijalog u kojem će se znati slušati, shvaćati, cijeniti, poštovati mišljenje drugoga sve dotle da se stigne do zajedništva, do uzajamnog obogaćenja. Udruga promiče razmjenu iskustava ostvarenih na međunarodnoj razini, na stručnom području, organizira skupove i seminare, bavi se izdavačkom djelatnošću, te poduzima različite kulturne inicijative, na regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini, samostalno ili u suradnji s drugim organizacijama i tijelima koji se nadahnjuju na ovoj antropološkoj viziji.

(www.mdc-net.org)

Da bi netko postao kompetentan u određenoj struci, umjetnosti ili sportu treba mu najmanje 10 godina ili 10.000 sati vježbe i neprekinuta rada. Zašto nam se onda toliko žuri da izmjerimo nadarenost nekog djeteta od samo šest, osam ili deset godina želeći mu izabrati i sport u kojem će odmah, brzo i bez velike muke, truda i znoja postići uspjeh? Ako se ujedno zna da mladi član nekog sportskog društva najviše vremena provodi upravo s trenerom, čak i više nego s roditeljima i vjero- učiteljem, onda je još značajnija uloga stručnjaka u odgoju djece i mladeži. Ne samo u određenom sportu nego i u njihovu sva- kodnevnom životu, tjelesnom i duhovnom sazrijevanju.

To je poruka s međunarodnog stručnog i znanstvenog sku- pa Sportmeeta održanog 25. i 26. listopada u Križevcima pod naslovom "Odgoj za odgovornost". Križevci su po peti put bili domaćin tog jedinstvenog

Odgoj za odgovornost

PO PETI PUT U KRIŽEVCIMA
ODRŽAN MEĐUNARODNI STRUČNI
IZ ZNANSTVENI SKUP O SPORTU

► Ottone Novosel Franz

ODJECI

Mnogi profesori, sudionici kongresa Sportmeeta, uz čestitke na organizaciji bili su ugodno iznenadjeni visokom razinom skupa u Križevcima. Jedna se nastavnica zamislila nad rečenicom izrečenom u izlaganjima: "Ako smo odgovorni prema samima sebi, odgovorni smo i prema čitavom svijetu". "Sada ću obavljati svoj posao iz posve druge perspektive", odlučila je.

U subotu ujutro sunce je zasjalo i vratio osmijeh na lice osoba koje su sudjelovale u radionicama na otvorenom. Suradničke igre i plesove, izvedene su u radosnom ozračju, uz sudjelovanje brojne djece, roditelja, djedova i baka, te mladih, profesora i nastavnika, sudionika međunarodnog kongresa Sportmeeta.

To doista uspjelo jutro oduševilo je građane Križevaca i dalo novu, pozitivnu nijansu gradu, kako je rekao jedan prolaznik. Nekoliko profesora predložilo je da se zadnji dan nastave svih maturanata grada obogati alternativnim plesovima kao što su ovi. Bilo bi to rješenje za pretjeranu konzumaciju alkohola, nasilja i ... buke.

Profesor kuharstva Mišel Doskočil u paviljonu je posjetiteljima demonstrirao izradu zdravih obroka, a istodobno su mr. sc. Majda Fajdetić i prof. Miljenka Galić održale radionicu na temu "Razvoj životnih vještina". (A.L.G.)

u suzbijanju govora mržnje i nasilja na stadionima. Ponovno je upozorenio na premalu satnicu tjelovježbe u školama i na fakultetima, uz časne iznimke, zbog čega djeca traže nadomjestak u vanškolskim aktivnostima. Potrebu za sportom i rekreacijom imaju i odrasli, čak i zaposleni, za što poslodavci nemaju sluga jer ionako štede na radnicima iako tjelovježba pomaže protiv stresa i kao poticaj produktivnosti rada. Veliko zanimanje Križevčana, mlađih i odraslih, za sport i rekreaciju potvrđeno je drugog dana skupa, u subotu, na igrama i radionicama na križevačkom Trgu J.J. Strossmayera.

KONGRES SPORMEETA U PISI

Zahvaljujući uspješnoj organizaciji ovog stručnog skupa u Križevcima u proteklih pet godina čelništvo međunarodne sportske mreže predložilo je da Hrvatska, poglavito Križevci i Zagreb, budu domaćin svjetskog kongresa Sportmeeta iduće godine, no zbog besparice se od toga odustalo, pa će se kongres održati od 3. do 7. travnja 2014. u Pisi u Italiji pod naslovom "Live your Challenge" (Živi svoj izazov). Pozvavši sudionike iz Hrvatske na kongres predsjednik Sportmeeta Paolo Cipolli napomenuo je da se želi raspravljati o sportu kroz natjecanje kao sastavnici ljudske naravi u svakodnevnom životu i razvoju čovječanstva. ■

SUDIONICI I TEME

Anna Lisa Gasparini, prof. o Sportmeetu i križevačkim iskustvima, prof. dr. sc. Mirna Andrijašević (Zagreb) "Odgoj za odgovornost", Paolo Cipolli (Italija) "Odgovornost u sportskim natjecanjima", prof. dr.sc. Ivan Prskalo (Zagreb) "Kineziološka kultura u odgoju za odgovornost", mr. sc. Majda Fajdetić (Zagreb) "Odgoj za zdravlje", dr. med. Eduard Rod "Prevencija sportskih ozljeda mlađih", prof. dr. sc. Nevenka Breslauer (Čakovec) "Sport kao odgojno sredstvo", Ottone Novosel (Križevci) "Javni mediji i nasilje u sportu", mr. sc. Aleksandar Ivanovski (Beograd) "Značaj animacije u odgoju i obrazovanju", Marija Zegnal Koretić, prof (Križevci) "Odgoj za odgovornost u učeničkim domovima", Marina Tomac- Rojčević, prof. (Koprivnica) "Odgoj za odgovornost u srednjoj školi".

RADIONICE

Dr. Mirna Andrijašević "Stres manager", mr. Majda Fajdetić i Miljenka Galić, prof. "Razvoj životnih vještina", Maja Zegnal Koretić, Zdenko Horvat, prof. i Anna Lisa Gasparini, prof. "Igre za male i velike", Mišel Doskočil, prof. kuharstva – "Demonstracija izrade zdravih obroka", mr. Aleksandar Ivanovski "Odgoj i obrazovanje kroz animaciju", Draženka Kovačić, viši trener (Križevci) "Savjetodavno – zdravstveni kutak"

MLADI

Radosna ili žalosna vjera

Duboko me se doima papa Franjo, ali strahujem da je to samo lijepa promidžba žive i jednostavne Crkve koja ne postoji. U okružju u kojem živim nailazim samo na brojna kruta pravila kojih se treba pridržavati i žalosna lica koja vjeru prikazuju kao nešto teško osvojivo i neprivlačno, osobito mladim naraštajima.

Marija

Čini mi se da papu Franju doživljavaju kao iskrenog svjedoka čak i oni koji se ne drže vjernicima. Njegovo spontano držanje, jasne – ponekad i neugodne – riječi, njegov izravan pogled u oči sugovornika čak i u nepreglednu mnoštву, govore o nečemu istinitu, blisku, vidljivu u svakidašnjici. Zbog toga i tebe iznenađuje njegov način rada, ali i pogađaju mišljenja koja govore o žalosnoj vjeri koja nema veze s našim životom. To te navodi da postaviš neka važna pitanja s kojima se svatko od nas prije ili poslije mora suočiti.

Vjera, kao i temeljna mišljenja svakog pojedinca, nedvojbeno su vezana s više ili manje pozitivnim svjedočanstvom ljudi koje poznajemo. Ali vjeru ne možemo vezati samo uz to. Ne možemo je posjedovati ili izgubiti ovisno o tome kako je žive i izražavaju ljudi oko nas. Ako kršćani koje poznajem žive dobro vjerovat će, a ako ne, neće. Premalo je prostora za tako široku temu, stoga ti savjetujem da pročitaš najnoviju Papinu encikliku, ali isto te tako pozivam da potražiš iscrpne odgovore na svoja pitanja. Istražuj otvorena srca, iskreno razgovarajući s drugim ljudima koji misle kao i ti, a osobito s Onim koji je izvor vjere. Učini to čista i radosna srca. Moje je osobno iskustvo da sam osjetio beskrajnu radost svaki put kad sam nakon brojnih sumnja i pitanja ponovno otkrio vjeru kao odgovor Oca koji me prvi ljubi. ■

F. Châtel

Loši učitelji

Profesor Valter Giordano iz Saluzza (Italija) optužen je za spolne odnose s nekim svojim maloljetnim učenicama. Kakav bi trebao biti ispravan odnos učitelja i učenika?

Anđela

Današnjem prosvjetnom djelatniku nije dostatno samo široko znanje. On mora biti sposoban ostvariti odnose s ljudima, a to se na fakultetima najčešće ne može naučiti. Nekoć je pokretač društvenih odnosa bio određen strogo utvrđenim, često nametnutim običajima i pravilima ponašanja, ali danas se sve promijenilo. Profesor Galimberti u svojoj je analizi suvremena društva rekao da se tijekom posljednjih četrdeset godina, zahvaljujući eksploziji medija i invaziji osjećaja, dogodilo više promjena nego u proteklih 1960 godina. Nekoć se prema učitelju osjećalo strahopoštovanje. Danas možemo govoriti o tisućama osjećaja, a osjećajno obilježje odnosa u odgojnog je procesu sve važnije. Danas svaki profesor mora znati da je i odgojitelj. U kratkom se vremenu prešlo iz ravnodušna i uđaljena odnosa, često obilježena pretjeranim autoritarizmom, u odnos u kojem gotovo i ne postoje razlike između učitelja i učenika. Posljedice toga otkrivamo u događaju iz Saluzza. Eksplozija emocija srušila je i etičko-moralne granice koje

OBITELJ

Optužen za nasilje

Profesori su nam priopćili da je naš sin sudjelovao u nasilju nad svojim školskim drugom. Čini nam se nemogućim, a i on to nijeće. Kome vjerovati?

Mirjam i Bruno

Sigurna sam da ste dali sve od sebe kako biste dobro odgojili svojega sina. Neću se upuštati u psihološku analizu događaja jer nisam u tome stručnjak. Iskoristit ću ovu bolnu i neugodnu prigodu da progovorim o vašem sinu i učiteljima. Možda ste u vrtlogu svakidašnjih radnih obveza nesvesno zanemarili redovite razgovore s profesorima ili vam je promaknula neka poteškoća koju je vaš sin proživljavao. Kako niste primijetili poteškoće u obitelji, niste odvojili vrijeme da sa sinom u kratkoj šetnji prirodom, posjetu priateljima ili rođacima, razmijenite mišljenja, snove, brige.

Kada je pak o školi riječ, vrlo važnim držim uključiti se u njezin rad i aktivnosti, biti na raspolaganju. Tako se gradi uzajamno poštovanje i suradnja među odraslima koji sudjeluju u odgojno-obrazovnom procesu djece, za dobrobit te djece, ali i suradnja s onima koji su doživjeli nasilje ili su za njega

moraju obilježavati suživot u razredu, a odnos poštovanja i dijaloga usredotočena na pouzdanost i poštovanje mora biti središte odgojnog procesa. Biti učiteljima danas podrazumijeva posjedovanje velike količine znanja, sposobnosti i osjetljivosti – o čemu stručna tijela i odgovorne osobe ne vode uvijek računa. Imati profesionalne i ljudski pripremljene odgojitelje podrazumijeva ulaganja ne samo u znanstvenu pripremu već i u ljudsku i emocionalnu. Ona će razviti svijest da su odnosi u razredu najvažniji za upoznavanje stvari, svijeta i života. Učitelj mora posjedovati ugled zbog kojega učenici od njega neće samo učiti već će i cijeniti osobu koja je pred njima. Ugled koji se postupno stječe ima posebna obilježja: profesionalnost učitelja koji je moralno dužan prenosititi vlastito znanje, poštenje i predanost radu koji ga čine primjerom ponašanja učenicima, bratsku raspoloživost i strpljivost pedagoga svjesna da radi s mladim bićima u razvoju. ■

E. Aceti

okriviljeni. Nužno je učiniti nešto kao jasan znak protivljenja nasilju, ali i pokazati spremnost da se ponovno uspostave odnosi s onima koji su shvatili da su pogriješili. Mislim da će se istina razotkriti samo zahvaljujući novom odgojnom savezu među svima: mladima i odraslima, kućnim zidovima i školskim klupama – u skladu s načinom koji svaki od tih čimbenika traži, bez "zakopavanja u rovove" – već upravo suprotno – smireno i s uzajamnim povjerenjem. Zlo treba nazvati pravim imenom i osuditi, ali treba ga svladati prihvaćanjem alternativna, pozitivna i konstruktivna ponašanja čiji svjesni i odgovorni nositelji i svjedoci moraju biti ponajprije odrasli. ■

L. G. Magri

Suputnici na putovanju

OD RAZGOVORA SA ZRELIJIM BRAĆNIM PAROVIMA SJЕĆAMO SE POGLEDA PUNOG POVJERENJA I RAZUMIJEVANJA TE NJIHOVE SPOSOBNOSTI DA SE NE SABLAŽNJAVA JU NI NAD ČIME ► **Anna i Alberto Friso**

"Upoznali smo se kad smo bili vrlo mladi", pripovijeda Alain i nastavlja: "Čim sam ja diplomirao, vjenčali smo se. "Simone je, međutim, bila kći (jedinica) umjetnosti i nastavila je studirati glasovir. Bili smo zaljubljeni jedno u drugo, ali smo vrlo brzo primijetili da se naša dva svijeta nikada nisu doista susretala. Ja sam bio više sklon praktičnosti i jurio sam za karijerom koja je izgledala zamorna. Ona je bila vrlo romantična i osjetljiva i činilo se da se još nije uhodala u svoju novu ulogu udate žene. Vježbala

bi na glasoviru sate i sate, a potom trčala k svojim roditeljima ili se susretala s drugim glazbenicima. A ipak smo imali ista načela, iste vrednote, u kojima smo se izgrađivali u skupini mladih kamo smo zajedno odlazili. Kako to da nismo uspjevali krenuti kao par?"

Simone potvrđuje: "Duboko sam voljela Alaina i željela sam ga usrećiti. No, kako sam htjela postati prava glazbenica, morala sam puno raditi. Ponekad bi me pozvali i na neki koncert. Bilo bi šteta ne prihvatiti poziv.

Kako sam htjela postati prava glazbenica, morala sam puno raditi. Ponekad bi me pozvali i na neki koncert. Bilo bi šteta ne prihvatiti poziv.

Nalazila sam se u nekom vrtlogu, što mi je priječilo da budem slobodna i raspoloživa prema Alainu. Osjećala sam da je on od mene želio više, ali to 'više' ja mu nisam znala dati. Potom je došla trudnoća i rođenje Mateja. Na sreću moja mi je majka puno pomagala oko djeteta.

U međuvremenu je naš odnos slabio. Dijalog među nama bio je samo formalan: 'što treba učiniti', 'kamo ideš', 'umorna sam', 'jesi li uspio naplatiti parcelu od onoga kupca', 'hoćeš li ti na banku', itd. Razmišljala sam ima li smisla biti zajedno kad su naša dva života toliko različita. Događa li se svim braćnim parovima da se vatru ugasi tako brzo ili nas dvoje nismo prave osobe?"

"Takva sam pitanja sebi postavljao i ja – odgovara Alain – ali se nisam htio predati. Zato sam se obratio animatoru koji nas je pratio dok smo bili djevojka i mladić. Zamolio sam ga da nam predloži bračni par s kojim bismo mogli razgovarati. Usmjerio nas je na bračni par koji je poznavao. Bili su u braku desetak godina i po njegovu mišljenju imali su veliko iskustvo, jer su povezani i s mnogim drugim

parovima. Nije se bilo lako otvoriti s ljudima koje ne poznajemo, ali i Simone je prihvatile."

Simone nastavlja: "Slušali su nas s velikom otvorenosću, pokazavši doista neuobičajeno razumijevanje. Ni u jednom se trenutku pred njima nismo osjećali čudni niti nenormalni. Potom su nam govorili o ljubavi kao o jednoj izvanrednoj snazi, s ponekim primjerom iz njihova života i iz života drugih parova. Za nas je sve to bilo poprilično novo i ne baš posve razumljivo, ali samo to što smo s nekim razgovarali o našim problemima dalo nam je mir.

Željeli su da ostanemo kod njih na večeri. Dirlulo nas je ozračje u toj kući, jednostavnost kojom su se obraćali djeci, uključujući i malenu djevojčicu u dobi našega sina. Svi su jeli bez prigovora, šalili su se međusobno i s nama, kao da se oduvijek poznajemo. Sjećam se da je bilo grožđa koje je i malena jela sama. Čudno! Ja sam pomno odstranjivala kožicu i sjemenke prije nego što bih ga dala Mateju. Bez mnogo riječi imala sam dojam da sam naučila mnogo toga i došla mi je nada da i mi možemo uspjeti."

Alain pojašnjava: "Počeli smo ali sa slabim rezultatom. Nažalost, možda nijedno od nas dvoje nije uspjelo izaći iz sebe, iz svoje pozicije. A ipak sam volio Simone i osjećao sam da gorim iznutra pri pomisli da je izgubim. No istodobno sam došao do uvjerenja da je možda bila veća ljubav vratiti joj njezinu slobodu nego ju držati vezanu uz mene, budući da sam ja bio

uzrok njezine nesreće. Već sam razmišljao kako joj to reći, kako pripremiti Mateja na to da će otici spavati u drugu kuću, kad mi je došla jedna ideja: zašto ne bih prije razgovarao s onim bračnim parom? Tko zna, možda će cijeniti altruizam mojega odbira. Ma kakvi cijeniti! Mirno ali odlučno objasnili su mi da brak nije komad odjeće koji se može vratiti trgovcu. Rekli su mi da ako ona više ništa ne osjeća prema meni, imam dužnost učiniti sve da je iznova osvojim. Ma kakav odlazak! Po njihovu mišljenju trebam je 'oteti', odvesti je na neko predivno mjesto i vratiti se tek kad je uvjerim koliko je važna meni, nama. Kad se jednom vratimo kući, moram se potruditi i to joj svim svojim bićem pokazati djelima. Karijera? Može pričekati. Glazba? Mora postati i moja strast. Njezini roditelji? Dovoljno im je reći da sada kći živi u drugoj stvarnosti koju treba izgraditi i očuvati. Shvatit će to jer i oni u stvari žele da se naš brak spasi.

Zbog tople blizine koja se stvorila za vrijeme razgovora, bračni par koji nas sluša doživjet ćemo kao suputnika na putovanju, ogledalo u kojemu gledati naš život. Mi sami ćemo u stvari u svojoj duši osjetiti kako se bistri rješenje, a s njim i radost novoga početka.

To je najveće dobro koje dvoje supružnika mogu imati."

Simone zaključuje: "Učinio je tako i moram reći da me doista iznenadio. Pokazao je takvu odlučnost kakvu nisam očekivala i to mi se svidjelo. Malo po malo u njemu sam pronašla onoga Alaina koji me zaveo i ponovno sam se zaljubila u njega. Kod ono dvoje supružnika vratili smo se više puta, zajedno. Malo po malo pomagali su nam da izgradimo naše bračno 'mi', počevši od saveza koji smo naučili obnavljati svakoga jutra, čim se probudimo. Otkrivali smo zajedništvo duše, trenutak istine... i konačno doživljavali što znači jedinstvo para. Rado sam se upisala na tečaj da bih mogla predavati u srednjoj školi, ostavivši koncerте. Sada imamo četvoro djece i animatori smo skupina obitelji i zaručnika. Na radost mojih roditelja i Alaina, koji me znao podržati, u posljednje vrijeme priređujem i koncerte."

OGLEDALO

Peta tajna pomaže nam prepoznati i istaknuti one osobe ili bračne parove koji su već dulje vrijeme na putu jedinstva, prakticirajući njegove staze, prečice i magistralne putove. To su osobe ili bračni parovi koji su zbog svoga životnog iskustva ili zato što su povjerljive i sposobne za povjerljivost, preporučene za razmjenu misli o našim očekivanjima i planovima ili poteškoćama što ih možemo susresti. S tim osobama ili bračnim parovima možemo imati susret duše – razgovor.

Susrećući se s njima, otkrivamo da u najviše slučajeva oni nisu tu zato da nam daju dobre savjete, a niti nama treba netko reći što trebamo ili ne trebamo učiniti. Jednostavno nam je potrebna dodatna ljubav. Zbog tople blizine koja se stvori za vrijeme razgovora, bračni par koji nas sluša doživjet ćemo kao suputnika na putovanju, ogledalo u kojem gledati naš život. Mi sami ćemo u stvari u svojoj duši osjetiti kako se bistri rješenje, a s njim i radost novoga početka. No koji put nam je razgovor potreban zato što smo toliko čvrsti u našem gledištu da se iz njega ne uspijevamo izdici ni kao par. U tom slučaju imamo potrebu da nam se kaže nešto određeno, ozdravljajuće, kako bismo ponovno uspjeli ciljati visoko. Nadalje, koji put se tijekom razgovora može ocijeniti da je tematika o kojoj se govori toliko zahtjevna ili osjetljiva da je za pronalaženje ispravnog rješenja potreban stručnjak. I u tom se slučaju s povjerenjem obratimo

onome tko nam može pomoći. Prije toga trebamo biti sigurni da su to ozbiljni profesionalci s pozitivnom vizijom braka.

Ono što ne smijemo napraviti jest vjerovati da smo samodostatni i misliti kako ne treba nikome govoriti o našim poteškoćama jer ionako nije potrebno. Ne bismo smjeli ovako razmišljati: "Kriza? Kako je došla tako će i proći. Nitko ne može razumjeti našu situaciju jer mi smo drugaćiji od drugih. Ako govorimo, drugi će nas pogrešno procijeniti i neće nas više poštovati..." Kako bismo izbjegli da nas jednoga dana preplave takve misli, potrebno je iskoristiti mogućnost razgovora i u mirnim vremenima, planirajući povremeno neku vrstu provjere našega rasta s jednom osobom ili parom od povjerenja. I nama se dogodilo da smo dali u zajedništvo s drugima naše početne poteškoće ili teške trenutke našega života u braku. Od razgovora sa zrelijim bračnim parovima sjećamo se pogleda punog povjerenja i razumijevanja

**Potrebno je
iskoristiti
mogućnost
razgovora
i u mirnim
vremenima,
planirajući
povremeno
neku vrstu
provjere
našega rasta
s jednom
osobom ili
parom od
povjerenja**

te njihove sposobnosti da se ne sablažnjavaju ni nad čime. A kada su nam na kraju nešto rekli, bile su to iste one riječi koje su se i nama uzdizale iz srca, ali ih sami ne bismo bili sposobni izgovoriti. I Isus je imao razgovore. Pomislimo na Samarijanku, na Nikodema... U tim razgovorima punima ljubavi Isus nije zatvarao oči nad stanjem osoba koje je imao pred sobom. Pa ipak je kasnije njima objavio velike stvarnosti koje je donio na svijet. Tako se moramo ponašati i mi kada nam se dogodi da vodimo razgovor s drugim parovima koji traže našu pomoć: nikada ne podcjeniti situaciju, no istodobno maksimalno ohrabriti, potičući na pozitivnu viziju života.

Svatko od nas je karika u velikom lancu ljubavi. Budući da primamo, mi možemo dati. U toj zajedničkoj razmjeni može se doista doživjeti sva društvena snaga ljubavi. Obitelj je prvi oblik udruženog čovječanstva. Zato o njezinoj vitalnosti i zdravlju ovisi sudbina čovječanstva. ■

GLJIVE – s razlogom omiljene

▶ Mirjana Grga, dr. med

Od davnih vremena ljudi vjeruju da gljive posjeduju osobite moći. Tako su Egipćani smatrali da daruju besmrtnost, a u drevnoj kinесkoj civilizaciji i kulturi cijenjene su već 7000 godina. Jela od gljiva bila su poznata i starim Japancima i Rimljanim. Osim za jelo, gljive se odavno koriste i u liječenju, a u posljednje vrijeme učestalo se primjenjuju u tretmanu oboljelih od malignih bolesti. Gljive se mogu pripremati na nebrojeno načina, koji naglašavaju njihov odličan okus i visoku hranjivu vrijednost. Bogat su izvor bjelančevina, sličnog sastava bjelančevinama životinjskog podrijetla, pa mogu obogatići prehranu vegetarijanaca i vegana. U prosjeku sadrže više bjelančevina od povrća i u pravilu su niskokalorične, iako njihova energetska vrijednost varira ovisno o vrsti. Sadrže minerale, uključujući kalij, željezo, cink, selen, bakar i kalcij, te vitamine B i C. Uz njih, za razliku od drugih biljnih namirnica, posjeduju i vitamin D, pa se često preporučuju za prevenciju osteoporoze. S obzirom na to da u gljivama nema saharoze ni škroba, prikladne su i za obolele od šećerne bolesti. Sadrže

samo neznatne količine masti, što ih čini idealnom dijetalnom namirnicom.

Pojedine vrste gljiva izlučuju sastojke s antikancerogenim djelovanjem i tvari koje djeluju antibiotički i imunostimulativno. Veliku popularnost u medicini uživaju i zbog beta-glukana, koji jača imunosni sustav i štiti zdravlje srčanožilnog sustava. Smatra se da postoji oko 50 000 vrsta gljiva, od kojih je približno dvjesto jestivo. Iako se gljive često smatraju povrćem, te se i pripremaju kao povrće, one su poseban oblik živog organizma, koji nema korijenje, lišće, cvijeće ili sjemenke.

Vrganj- najpoznatija šumska gljiva, specifična po tome što joj meso ne potamni kad se razreže, a zbog svoje popularnosti među beračima, poznat je kao kralj gljiva. Ima dugu, mesnatu stabiljiku

Gljive u prosjeku sadrže više bjelančevina od povrća i u pravilu su niskokalorične, a njihova energetska vrijednost varira ovisno o vrsti

i okruglu, konveksnu mesnatu kapicu. Zbog osebujne arome to je jedna od najcjenjenijih gljiva. Šampinjoni- iznimno su popularni i najčešće umjetno uzgojeni. Krase ih pravilan, polukuglast klobuk, bijelo-siva boja i jedinstvena aroma. Najbogatiji su bjelančevinama, a odličan su izvor i vitamina B2 i B3 te minerala kalija.

Tartufi- poznati su kao crni dijamanti. Posjeduju posebnu i jedinstvenu aromu, a rastu pod površinom zemlje. Uz to što imaju djelovanje afrodizijaka i antidepresiva, bogati su mikronutrientima poput fosfora, natrija, kalija, magnezija, kalcija i željeza. Mogu se pripremati svježi, osušeni, namočeni u maslinovo ulje ili samljeveni i osušeni. S obzirom na cijenu, pozitivna je činjenica da se u pripremi jela zbog svoje intenzivne arome koriste u malim količinama. Shiitake- uživaju ugled ljekovitosti pa ih od drevnih vremena smatraju eliksirom života. Imaju nisku energetsku vrijednost, snižavaju razinu kolesterola i triglicerida u krvi. Pripisuje im se antibakterijsko, antivirusno i antikancerogeno djelovanje. Bukovače- vrlo su ukusne, bijelog, debelog i mekanog mesa te ugodna mirisa. Vezuju se uz snažniji imunosni sustav jer sadrže spoj beta-glukan. Da bi beta-glukan bio aktiviran u ljudskom organizmu, potrebno ga je izolirati iz bukovača i pročistiti. Imunosne stanice mogu prepoznati i iskoristiti samo molekule pročišćenog beta-glukana. ■

